

Watercondities voor natuur: doorpakken geboden

Het gaat niet goed met de biodiversiteit. In de wereld niet, in Europa niet en in Nederland niet. De internationale afspraken om de achteruitgang in 2010 te hebben gestopt zijn niet gehaald en vragen alsnog om een uiterste inspanning. Ons land draagt daarbij een speciale verantwoordelijkheid voor watergebonden 'deltanatuur'. De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000) stellen daarvoor de kaders. Tot nu toe heeft de waterafhankelijke natuur eerder last dan baat van deze dubbele bescherming. De KRW maatregelenprogramma's 2010-2015 geven nog nauwelijks invulling aan de scherpste doelen voor beschermde gebieden) onder verwijzing naar de Natura 2000-beheerplannen. In de meeste concepten daarvan ontbreekt het echter nog steeds aan afdoende waterparagrafen. Vaak wordt daarbij weer verwezen naar de KRW-plannen of nog te doorlopen GGOR-trajecten. Waternatuur tussen wal en schip, wel cynisch eigenlijk.

De Tweede Kamer heeft minister Verburg onlangs tot spoed gemaand en verzocht landelijke afwegingskaders op te stellen voor het tot stand komen van die waterparagrafen in de beheerplannen. Op 2 juni bespreekt het Regiebureau Natura 2000 de problematiek met een breed gezelschap van bestuurders en medewerkers van waterschappen, provincies, natuurbeheerders en andere betrokkenen. Natuurmonumenten draagt graag bij aan deze discussie. In dit artikel lichten wij een aantal kansrijke oplossingsrichtingen toe.

Ontbrekende schakels

In meerdere arena's wordt de Natura 2000-wateropgave besproken. De taken en bevoegdheden om te komen tot (water) maatregelen zijn tussen de betrokken partijen verdeeld. De doorbraak moet nu komen van externe maatregelen: het nemen van passende peilbesluiten, het verwerven van landbouwencaves en het verbeteren van de waterkwaliteit. Natura 2000 ontleent zijn faam aan deze externe werking. Natuurmonumenten hoopt dat we de beheerplannen, waarbij alle belanghebbenden betrokken zijn, daarom juist daarvoor gebruiken. Eén van de meest cruciale maatregelen voor bescherming van planten, dieren en hun leefgebieden zijn robuuste natuurgebieden met bufferzones. Hiermee worden vooral de negatieve invloeden vanuit de landbouw verminderd: zoals stikstof via de lucht, fosfaat via het water en verdrogings schade door te

lage waterpeilen. Afronding van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is vaak al een effectieve stap. Het gaat om reeds begrensde percelen, uitvoering van bestaand beleid dus met gereserveerd geld. Daar is niets anders voor nodig dan even doorpakken. Natuurmonumenten ziet op korte termijn kans om samen met provincies en waterschappen per natuurgebied in beeld te brengen wat deze ontbrekende schakels zijn.

'Altijd-goed' maatregelen

Ook hoeft niet altijd gewacht te worden op het volledig doorlopen van een formeel GGOR-traject doorlopen is. Een goede analyse is onontbeerlijk, maar er zijn natuurgebieden waarvoor al eerder tot uitvoering van voldoende maatschappelijke gedragen maatregelen kan worden overgegaan. In het Drentse Amerdiep, onderdeel van Natura 2000-gebied Drentse Aa, bleek herbegrenzing van de EHS ineens op ieders steun te kunnen rekenen, zodat het waterschap daar een op de natuur afgestemd peilbesluit kan nemen. Natuurmonumenten vraagt bestuurders voortvarend het bestaande beleid uit te voeren.

Een ander voorbeeld betreft de regelmatige discussie tussen natuurorganisaties en het waterschap over de juiste fosfaatnorm. Ondanks de meningsverschillen kan het waterschap al maatregelen nemen tot het niveau waarover beide partijen het al samen eens zijn. In de tussentijd kan nader onderzoek duidelijkheid verschaffen over de omvang van

de resterende opgave. In Natura 2000-gebied Wieden-Weerribben zijn dergelijke afspraken gemaakt.

Uit een expert-meeting onder leiding van het Regiebureau Natura 2000 in april hebben we geleerd dat het nu eens afgelopen moet zijn met het 'alles wacht op elkaar'. Dijkgraaf en gedeputeerde kunnen elkaar daarbij helpen. En als het dan eindelijk goed gaat met de natuur ontstaat er meer 'ruimte' voor andere activiteiten, zoals recreatie en verbrede landbouw.

Bestuurlijke samenwerking: kansen voor profilering

De werkgroep Leefomgeving en natuur in het kader van de 'Brede heroverweging' rapporteert dat het bundelen van verantwoordelijkheden op terrein van watercondities voor natuur tot een jaarlijkse besparing van 20 miljoen euro kan leiden. De energie die de verschillende overheden nu inzetten om tot samenwerking te komen kan mede van belang zijn voor de besluiten die de politiek straks over de toekomst van het middenbestuur neemt.

Natuurmonumenten hoopt dat 2 juni een vruchtbare dag zal worden met een grote opkomst. Want de natuur heeft jullie nodig! Natuur drijft op water!

Suzanne Klaassen en Paul Vertegaal
(Vereniging Natuurmonumenten)

Krabbescheer is één van de doelsoorten van Natura 2000.

